

CONSTANTIJN HUYGENS (DEN HAAG)
AAN [MARIN MERSENNE (PARIJS)]
14 JANUARI 1647
4520

Antwoord op Mersennes brief van 3 januari 1647 (**4510**).

Samenvatting: Huygens schrijft eerst over verschillende natuurkundige en filosofische zaken. Vervolgens meldt hij zijn tevredenheid over D'Avril. Hij hoopt dat Stoeffken en Beer de kern van een ensemble aan het stadhouderlijk hof zullen vormen. Hij zal zich neerleggen bij Ballards traagheid. Tenslotte vraagt hij Mersenne om aan Gobert over te brengen dat hij de bassen die boven de melodie uitgaan zal transponeren.

Mersennes antwoord is verloren gegaan.

Primaire bron: Parijs, Bibl. Nat., Ms. Fr. Nouv. Acq. 6206, fol. 18 (pp. 25-26): brief (enkelvel, 20x30cm, ab|-; autograaf).

Vroegere uitgaven: OC 2, nr. 27a, pp. 558-559: volledig.

— Worp 4, nr. 4520, p. 374: samenvatting.

— Waard 15, nr. 1586, pp. 46-48: volledig.

Namen: Archimedes [= Christiaan Huygens]; Robert Ballard; Gottschalck Beer; Frederik Willem van Brandenburg; D'Avril; Franciscus Fontana; Frederik Hendrik; Thomas Gobert; Joannes Hevelius; Alexandre de Meru; Walter Rowe; Dietrich Stoeffken; Nicholas Tassin.

Plaatsen: Brussel; Kleef; Napels.

Titels: *Novae caelestium terrestriumque rerum observationes* (Fontana 1646); *Pathodia; Philosophiæ tomus primus* (Mousnier 1646); *Plenilunii lumina Austriaca Philippica* (Langeren 1645); *Selenographia* (Hevelius 1647).

Glossarium: basse (baspartij); concert (muziekensemble); espinette (klavecimbel); subject (sopraanpartij); transposer (transponeren); violiste (viola-da-gambaspeler).

Transcriptie

Monsieur,

Vous avez trop grande opinion de mon Archimède, mais je sçay bien qu'il ne démentira jamais celle que vous en devez avoir. Je luy enverray le tiltre de la Sélénographie de Hevelius. Si cest auteur ne me donne partage dans ce nouveau monde, il fait préjudice au bon droict qui desjà m'y est acquis par la division du mathématicien de Bruxelles, dont vous aurez veu le project, puisque c'est chose qui vous touche aussi pour vostre contingent.

Ce que le lunettier de Naples publiera de ses observations faictes par son télescope de 15 ou 20 pieds est plus recevable que ce que fait espérer vostre fourbe d'Advocat de son instrument plus court que d'autres et plus estendu de veue, qui est paradoxe en optique.

Je voudroy que ces observations Napolitaines parvinssent jusques à nous, et, si vous avez moyen de me recouvrer parfois de semblables productions nouvelles en quelque partie de la philosophie ou autre matière que ce soit, vous m'obligerez de me les faire achepter sans prendre esgard aux prix, que je porte volontiers, et attens ensuite la nouvelle philosophie in 4° que vous me promettez. Monsieur Tassin sera bien content de fournir l'argent, et je donneray bon ordre à le faire rembourser.

Maintenant que ma jeunesse est parvenue à la capacité de juger des belles choses et sublimes, je m'y divertis plus volontiers que jamais aveq elle.

Nostre musicien continue de se comporter sagement, et desjà se trouve dans une presse de près de 20 escoliers. Outre cela j'espère encor luy faire du bien aveq le temps.

Nos grands violistes sont partis aveq la famille de Monsieur l'Electeur vers Clève. Mais le meilleur des deux reviendra. Son Altesse l'a demandé à Monsieur l'Electeur, et j'espère que nous y adjoûterons l'excellent joueur d'espinette Beer, que je vous ay nommé et célébré autrefois. Ce seront deux bonnes pierres, mises en œuvre pour bastir dessus un plus grand concert, que je minute, si Dieu donne vie à Son Altesse. Le violiste

s'appelle Stephkins et a une science monstrueuse sur cet instrument, où je pense avoir excellé jusques ores en nos Provinces, mais ne me tiens pas digne de le débotter. Vous avez ouy beaucoup de bonnes choses, mais celle-cy vous surprendoit.

Je voy qu'il fault attendre aveq quelque patience tantost de loysir, tantost la santé du Sieur Ballard, et, l'affaire n'estant pas de haulte importance, je m'y | b | accommode volontiers, si ce n'est pour la peine que vous vous en donnez. Je vous supplie de dire ou de mander en billet à Monsieur Gobert (je ne scauray luy escrire pour ce coup) que je transposeray quelques basses que j'ay veu qui le chocquent en ce qu'elles montent par dessus le subject. Je donneray cela à son goust, car, pour moy, j'en ay quelqu'autre pensée qu'il ne vault pas la peine d'estendre par lettre.

Je vous rends l'offre de la nouvelle année, si j'en suis demeuré en faulte, ce qui n'arrivera jamais où j'auray moyen de vous tesmoigner que je suis,

Monsieur,

vostre très-humble et très-affectionné serviteur
C. Huygens.

A La Haye, le 14e Janvier 1647.

Vertaling

Mijnheer,

U hebt een te hoge dunk van mijn ¹Archimedes, maar ik weet ook dat hij nooit de dunk die u van hem moet hebben zal logenstraffen. Ik zal hem het titelblad van de ²*Selenographia* van [Joannes] Hevelius opsturen. Wanneer deze auteur mij geen deelgenoot zal maken van deze nieuwe wereld, dan schendt hij de rechten die ik mij daarop reeds heb verworven door de indeling van de ³mathematicus van Brussel, ⁴waarvan u het ontwerp zult hebben gezien, aangezien dat een zaak is die u raakt, ook vanwege uw aandeel.

Wat de ⁵lenzenmaker van Napels zal ⁶publiceren over de observaties die hij heeft gedaan met zijn telescoop van 15 en ⁷20 voet lengte is beter te aanvaarden dan dat waarop die schurk van een ⁸advocaat ons doet hopen met zijn instrument dat korter is dan de andere, maar wel verder zou reiken, hetgeen een paradox in de optica is. Ik zou willen dat die Napolitaanse waarnemingen ook bij ons zouden doorkomen, en, indien u wellicht in de gelegenheid bent voor mij dergelijke nieuwe uitgaven te pakken te krijgen op een of ander gebied van de filosofie, of wat voor ander onderwerp dan ook, dan zult u mij verplichten deze voor mij te laten aanschaffen zonder op de prijs te letten, welke ik gaarne zal voldoen, en ik wacht vervolgens op de nieuwe ⁹filosofie in quarto die u mij in het vooruitzicht stelt. De heer [Nicholas] Tassin zal het geld ervoor graag betalen, en ik zal opdracht geven het hem terug te betalen.

Momenteel, nu mijn ¹⁰jeugd is gerijpt tot het vermogen mooie en voortreffelijke zaken te kunnen beoordelen, vermaak ik mij er met meer genoegen mee dan ooit.

---

1. Christiaan Huygens.

2. Joannes Hevelius, *Selenographia* (Danzig 1647).

3. Michaël Florentinus van Langeren.

4. Michaël Florentinus van Langeren, *Plenilunii lumina Austriaca Philippica* (Brussel 1645).

5. Francesco Fontana.

6. Francesco Fontana, *Novæ cælestium terrestriumque rerum observationes* (Napels 1646).

7. Mersenne spreekt in zijn brief aan Huygens van 3 januari 1647 (4510) over lenzen van 15 en 30 voet lengte.

8. Alexandre de Meru.

9. Pierre Mousnier, *Philosophiæ tomus primus et Tractatus physicus de motu locali, cuncta excerpta ex prælectionibus Hon. Fabry* (Lyon 1646).

10. Toespeling op de derde alinea van Mersennes brief aan Huygens van 3 januari 1647 (4510).

Onze ¹¹musicus blijft zich goed gedragen en bevindt zich al te midden van een menigte van bijna twintig leerlingen. Daarbij hoop ik hem mettertijd nog meer te steunen.

De grote ¹²gambisten zijn weer vertrokken naar Kleef in het gevolg van mijnheer de ¹³keurvorst. Maar de ¹⁴beste van de twee zal terugkeren. Zijne ¹⁵Hoogheid heeft het gevraagd aan mijnheer de keurvorst en ik verwacht dat wij de voortreffelijke klavecijnist [Gottschalck] Beer, die ik al ¹⁶eerder in lovende termen heb genoemd, daaraan nog kunnen toevoegen. Zij zullen twee hoekstenen zijn, om een groter ensemble op te bouwen, dat ik nu ontwerp, als God het leven gunt aan Zijne Hoogheid. De gambist heet [Dietrich] Stoeffken en bezit een verschrikkelijke vaardigheid op dit instrument, waarop ik tot nu toe dacht uit te blinken in deze provincies, maar ik acht mijzelf niet in staat hem de loef af te steken. U hebt heel wat goeds gehoord, maar dit zal u toch verbazen.

Ik zie dat wij enig geduld moeten oefenen met betrekking tot dan weer de beschikbare tijd, dan weer de gezondheid van de heer [Robert] Ballard, en, aangezien de ¹⁷zaak niet van groot belang is, schik ik mij daarin gemakkelijk, alleen al vanwege de moeite die u doet. Ik vraag u om mondeling of schriftelijk aan de heer [Thomas] Gobert over te brengen (aangezien ik hem nu niet kan schrijven) dat ik enkele bassen die hem, naar ik zie, storen omdat ze boven de melodie uitkomen, zal transponeren. Ik zal dat aan zijn smaak toeschrijven, want zelf heb ik daarover een andere mening, die niet de moeite waard is om in een brief te worden uitgewerkt.

Ik wens u op mijn beurt het allerbeste voor het nieuwe jaar, voor het geval ik in gebreke ben gebleven, hetgeen nooit zal gebeuren waar ik de mogelijkheid heb om te getuigen dat ik ben,

mijnheer,

uw nederige en toegewijde dienaar
Constantijn Huygens.

Den Haag, 14 januari 1647.

---

11. D'Avril.

12. Dietrich Stoeffken en Walter Rowe.

13. Frederik Willem van Brandenburg.

14. Stoeffken.

15. Frederik Hendrik.

16. Er is geen brief van Huygens aan Mersenne bekend waarin Huygens over Beer schrijft. Óf het betreft een verloren gegane brief, óf Huygens vergist zich.

17. Het drukken van de *Pathodia*.
